

ΕΛΕΤΑΕΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Μέλος της WindEurope (πρώην EWEA) και του Global Wind Energy Council

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΘΕΣΕΩΝ

Προς τον Αντιπρόεδρο της ΝΔ κ. Κωστή Χατζηδάκη

Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2017

Το παρόν υπόμνημα έχει συνταχθεί με στόχο την προώθηση της αιολικής ενέργειας και γενικότερα των Α.Π.Ε. και κυρίως την ισότιμη συμμετοχή της Ελλάδας στα περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά οφέλη που συνδέονται με την προσπάθεια για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Α] Στόχοι Α.Π.Ε. για το 2020 και 2030 – Επενδύσεις

Το 2016 η διείσδυση Α.Π.Ε. στην συνολική κατανάλωση ενέργειας κυμάνθηκε περί το 15,5% και επομένως πρέπει να αυξηθεί κατά 30% εντός της επόμενης τετραετίας προκειμένου να επιτευχθεί ο θεσμοθετημένος στόχος 20% το 2020. Κάτι τέτοιο δεν είναι πλέον πιθανό.

Δυσκολότερη είναι η κατάσταση στην περίπτωση του ηλεκτρισμού. Το 2016 η διείσδυση Α.Π.Ε. ως ποσοστό της ηλεκτρικής κατανάλωσης ήταν 24% και επομένως πρέπει να αυξηθεί κατά 67% για να επιτευχθεί ο θεσμοθετημένος στόχος 40% το 2020. Αυτό με πρόχειρους υπολογισμούς **απαιτεί τουλάχιστον 4.000MW νέων Α.Π.Ε. την τετραετία 2017-2020 δηλαδή επενδύσεις που αγγίζουν τα 5 δις ευρώ.**

Εξίσου σημαντικός είναι ο σχεδιασμός για το 2030, ο οποίος πρέπει να ολοκληρωθεί σε στενή συνεργασία με τον επιστημονικό και επιχειρηματικό κλάδο των Α.Π.Ε. προκειμένου να διασφαλιστεί έγκαιρα η αποτελεσματική εξειδίκευση και η πορεία επίτευξης του στόχου 2030.

Η Ελλάδα χρειάζεται μια επενδυτική έκρηξη.

Είναι γεγονός ότι την περίοδο αυτή πραγματοποιούνται σημαντικές επενδύσεις αιολικών πάρκων κυρίως χάρη στις προσπάθειες των επιχειρήσεων και των επιστημόνων του κλάδου. Οι προσπάθειες αυτές έχουν ενταθεί ενόψει της πλήρους μετάβασης στο νέο σύστημα των ανταγωνιστικών διαδικασιών.

ΕΛΕΤΑΕΝ

Δ/νση Γραμματείας : Λεωφ. Κηφισίας 306, Χαλάνδρι 15232 (Σίδερα), τηλ/fax. 2108081755
Δ/νση Προέδρου ΔΣ και Διοίκησης: Τύχης 2, Χαλάνδρι 15233, τηλ. 2106816803, fax. 2106816837
e-mail info@eletaen.gr web www.eletaen.gr

B] Ανταγωνιστικές διαδικασίες Α.Π.Ε.

Το νέο αυτό σύστημα δεν έχει ακόμα διαμορφωθεί ώστε να είναι εφαρμόσιμο με κίνδυνο το «πάγωμα» της αγοράς μετά την ολοκλήρωση των τρεχουσών επενδύσεων.

Για αυτό **πρέπει άμεσα να προκηρυχτούν ανταγωνιστικές διαδικασίες για νέα αιολικά πάρκα** και Α.Π.Ε. Είναι προφανές ότι μόνο τα έργα που θα κατοχυρωθούν τους πρώτους λίγους μήνες του 2018 θα έχουν πιθανότητα έγκαιρης υλοποίησης ώστε να λογιστούν στο στόχο του 2020.

Σε κάθε περίπτωση, **η ισχύς που θα προκηρύσσεται διαδοχικά έως το τέλος του 2020, πρέπει να είναι επαρκής** ώστε να διασφαλίζεται η αναπτυξιακή πορεία και η επίτευξη των στόχων. Οι πληροφορίες που έχουν ακουστεί μέχρι σήμερα για ετήσιους διαγωνισμούς 100MW αιολικών πάρκων είναι νούμερα πολύ χαμηλά που δεν διασφαλίζουν ούτε την ομαλή εξέλιξη του κλάδου ούτε την επίτευξη των στόχων. Σημασία έχει επίσης και το διαδικαστικό θέμα των διαγωνισμών για το οποίο η ΕΛΕΤΑΕΝ έχει συγκεκριμένες θέσεις τις οποίες έχει καταθέσει στην πολιτική ηγεσία και την ΡΑΕ και τις οποίες αυτή την περίοδο επικαιροποιεί υπό το πρίσμα των τελευταίων εξελίξεων.

Γ] Ειδικός Λογαριασμός ΛΑΓΗΕ – Χρέωση Οφέλους Προμηθευτών

Μέχρι το καλοκαίρι του 2016, ο τρόπος χρηματοδότησης των Α.Π.Ε. και του Ειδικού Λογαριασμού Α.Π.Ε. (ΕΛΑΠΕ) του ΛΑΓΗΕ στηριζόταν κυρίως σε τεχνικές διευθετήσεις που είχαν θεσμοθετηθεί από το 1999. Πολύ νωρίς φάνηκε ότι ο αρχαιότερος αυτός τρόπος δεν ήταν συμβατός με την υψηλότερη διείσδυση Α.Π.Ε. που επιτεύχθηκε και με τις σχεδιαστικές αλλαγές που γίνονταν διαρκώς στην αγορά ηλεκτρισμού και προέβλεπαν έσοδα για τη συμβατική ηλεκτροπαραγωγή πέραν της ωριαίας τιμής της χονδρεμπορικής αγοράς. Αυτό τεκμηριώθηκε με διάφορες ανεξάρτητες μελέτες.

Τα ανωτέρω είχαν ως αποτέλεσμα οι Προμηθευτές να καταβάλουν στον ΕΛΑΠΕ αδικώς χαμηλά ποσά. Ουσιαστικά, η ηλεκτρική ενέργεια από Α.Π.Ε. κόστιζε στους Προμηθευτές λιγότερο από τη συμβατική ηλεκτροπαραγωγή που υποκαθιστούσε. Το οικονομικό αυτό όφελος των Προμηθευτών συνέβαλε στην αύξηση του λογιστικού ελλείμματος του ΕΛΑΠΕ. Επί της ουσίας, το έλλειμμα του ΕΛΑΠΕ επιδοτούσε σε σημαντικό βαθμό το κόστος των Προμηθευτών.

Με διάταξη του Ν.4414/2016 που ψήφισε και η Νέα Δημοκρατία, θεσπίσθηκε η Χρέωση Οφέλους Προμηθευτών. Η Χρέωση αυτή υπολογίζεται μέσα από την αγορά κάθε ώρα και αποσκοπεί στο να επιστραφεί στον ΕΛΑΠΕ ένα σημαντικό μέρος του οφέλους που αντλούν οι Προμηθευτές από τη λειτουργία του.

Η Χρέωση αυτή αποκαθιστά μερικώς μια αδικία που γινόταν επί πολλά χρόνια (φυσικά η αποκατάσταση δεν ανατρέχει στο παρελθόν και οι Προμηθευτές διατηρούν τα οφέλη που είχαν αποκομίσει κατά την προηγούμενη δεκαετία). Με την έννοια αυτή, **η θέσπιση της συγκεκριμένης Χρέωσης όφειλε να γίνει ασχέτως του ελλείμματος του ΕΛΑΠΕ.**

Είναι όμως σημαντικό ότι η Χρέωση συμβάλει στην σταδιακή εξάλειψη του ελλείμματος αυτού, κάτι που αποτελεί και μνημονιακή υποχρέωση. **Εάν δεν υπήρχε, η εναλλακτική θα ήταν η άμεση επιβάρυνση των καταναλωτών.**

Είναι σαφές ότι οι Προμηθευτές διαχειρίζονται το κόστος τους κατά τις εμπορικές πολιτικές που θεωρούν βέλτιστες. **Η μέχρι τώρα εμπειρία έχει δείξει ότι η δια του Ν.4414/2016 αποκατάσταση της ανωτέρω αδικίας δεν έχει επιβαρύνει τους καταναλωτές.** Αυτό φυσικά οφείλεται και στο γεγονός ότι η άρση της επιδότησης του κόστους των Προμηθευτών μεγαλώνει το περιθώριο ανταγωνισμού μεταξύ τους.

Δ] Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο Α.Π.Ε.

Η αιολική ενέργεια και γενικότερα οι Α.Π.Ε. είναι μια από τις παραγωγικές δραστηριότητες στη χώρα που διέπονται από ένα **εξαιρετικά αυστηρό χωροταξικό πλαίσιο το οποίο έχει κριθεί και έχει γίνει αποδεκτό από την Ολομέλεια του ΣΤΕ** και έχει αποτελέσει τη βάση για πάρα πολλές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί από το Δικαστήριο αυτό.

Ειδικά για τα αιολικά πάρκα, το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο Α.Π.Ε. (ΕΧΠ-ΑΠΕ) περιέχει αυστηρά και συγκεκριμένα κριτήρια περιλαμβανομένων ζωνών αποκλεισμού, ελάχιστες αποστάσεις από σημεία ενδιαφέροντος, ποσοτικά κριτήρια για την ελαχιστοποίηση της επίπτωσης στο τοπίο κλπ.

Παρά τον περιοριστικό (έως και συντηρητικό) του χαρακτήρα, αναγνωρίζεται ότι **το ΕΧΠ-ΑΠΕ πέτυχε να εισάγει σε σημαντικό βαθμό ενιαίους κανόνες για όλη την Επικράτεια. Αυτό, σε συνδυασμό με την αποδοχή του από το ΣΤΕ, διαμόρφωσε ένα ελάχιστο επίπεδο επενδυτικής ασφάλειας.**

Η Κυβέρνηση έχει ανακοινώσει ότι προγραμματίζει την τροποποίηση του ΕΧΠ-ΑΠΕ. **Η τροποποίηση αυτή δεν μπορεί να είναι σε ακόμα πιο συντηρητική κατεύθυνση:**

- με την εισαγωγή ακόμα πιο περιοριστικών κριτηρίων που θα αποκλείουν την ανανέωση των αδειών εν λειτουργία έργων, την υλοποίηση ώριμων αδειοδοτημένων έργων και την ολοκλήρωση της αδειοδότησης πολλών νόμιμων έργων που είναι στη φάση ανάπτυξης,
- με την προώθηση της δυνατότητας (είτε δια του νόμου είτε στην πράξη) των κατώτερων σχεδίων (περιφερειακών, τοπικών, διαχείρισης κλπ.) να μην συμμορφώνονται με τις διατάξεις του ΕΧΠ-ΑΠΕ και να εισάγουν ακόμα περισσότερους περιορισμούς και αποκλεισμούς. Κάτι τέτοιο θα έχει ως συνέπεια την ραγδαία μείωση της διαφάνειας, της ισοτιμίας και της προβλεψιμότητας και άρα την αύξηση της αβεβαιότητας και τη μείωση της επενδυτικής ασφάλειας.

Θεωρούμε ότι οποιαδήποτε αλλαγή στο ΕΧΠ-ΑΠΕ δεν μπορεί να έχει τα παραπάνω χαρακτηριστικά και κυρίως δεν μπορεί να γίνει αιφνιδιαστικά και χωρίς να έχει προηγηθεί εξαντλητικός και μακρύς διάλογος με τον κλάδο.

Ε] Εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε περιοχές του δικτύου Natura 2000

Ένα ειδικό και κρίσιμο θέμα που σχετίζεται με το χωροταξικό σχεδιασμό και έχει, κατά το παρελθόν, απασχολήσει έντονα τον κλάδο της αιολικής ενέργειας -και πιστεύαμε ότι έχει αντιμετωπισθεί οριστικά- είναι ο πιθανολογούμενος ορισμός ζωνών όπου απαγορεύεται a priori η εγκατάσταση αιολικών πάρκων χωρίς να έχει προηγηθεί ειδική εκτίμηση των επιπτώσεων της κάθε συγκεκριμένης προτεινόμενης επένδυσης.

Ειδικότερα - και λόγω της σημαντικότητας του θέματος - αναγκαζόμαστε να σχολιάσουμε πληροφορίες ότι **σε προωθούμενες από την Κυβέρνηση τροποποιήσεις Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων, και μάλιστα αυτού της Κρήτης, εξετάζεται ο ορισμός συλλήβδην των περιοχών Natura 2000 ως περιοχών αποκλεισμού για τα αιολικά πάρκα.**

Κάτι τέτοιο, αντιβαίνει την ισχύουσα εθνική νομοθεσία όπως επί της ουσίας ισχύει ανελλιπώς από το 2001 και ένθεν.

Πέραν του ότι είναι παράνομη, η εξεταζόμενη επιλογή δεν είναι λογική, για τους κάτωθι τουλάχιστον λόγους:

1. Στην χερσαία έκταση της χώρας με υψόμετρο πάνω από 500 μ (δηλαδή από τις περιοχές όπου εγκαθίστανται η πλειοψηφία των αιολικών πάρκων) το ποσοστό κάλυψης από περιοχές Natura είναι 37,1%. Το ποσοστό αυτό είναι τεράστιο. Ο ορισμός αυτών των περιοχών ως ζωνών αποκλεισμού θα είναι καταστροφικός για ώριμες επενδύσεις αιολικών πάρκων που δεν θα μπορέσουν να υλοποιηθούν αλλά και για εν λειτουργία αιολικά πάρκα που δεν θα μπορούν να ανανεώσουν τις περιβαλλοντικές τους άδειες.

Σημειώνεται ότι η συνολική κάλυψη της χερσαίας χώρας από περιοχές Natura είναι 27,1% σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε.-28 που είναι 18,1% (η Ελλάδα καταλαμβάνει την 7 θέση στη σχετική σειρά κατάταξης).

2. Ένα αιολικό πάρκο είναι μια φιλική προς το περιβάλλον μορφή παραγωγής ενέργειας που, σε κάθε περίπτωση, συμβάλει στην αντιμετώπιση του μεγαλύτερου περιβαλλοντικού προβλήματος του πλανήτη, της κλιματικής αλλαγής. Επομένως, μία επένδυση αιολικού πάρκου πρέπει κατ' αρχήν να εγκρίνεται σύμφωνα με όρους που θα τίθενται στην ΑΕΠΟ. Μόνο εάν αποδεικνύεται, κατόπιν συγκεκριμένης τεκμηρίωσης, ότι η υλοποίησή της θα επιφέρει ανεπίστρεπτη σημαντική αρνητική επίπτωση σε ένα προστατευτέο αντικείμενο υψηλής αξίας, θα πρέπει η επένδυση να απορρίπτεται.
3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκδώσει, ήδη από το 2010, «Κατευθυντήριες Οδηγίες για την ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας σε συμφωνία με την νομοθεσία της ΕΕ για τη φύση»¹. Η έκδοση των οδηγιών της ΕΕ αυτών αποτέλεσε μια σαφή απάντηση ενάντια στην συντηρητική άποψη, που και τότε ήταν σε έξαρση, ότι οι περιοχές Natura πρέπει να είναι ζώνες αποκλεισμού για τα αιολικά πάρκα.
4. Σήμερα λειτουργούν σε περιοχές Natura στην Ελλάδα αιολικά πάρκα συνολικής ισχύος 467MW (20% περίπου της συνολικής εγκατεστημένης αιολικής ισχύος) με άριστα αποτελέσματα. Είναι προφανές ότι οποιαδήποτε σκέψη να αποκλειστεί η αιολική ενέργεια συλλήβδην από τέτοιες περιοχές, πρέπει να βασίζεται στην αναλυτική τεκμηρίωση των μη αναστρέψιμων αρνητικών επιπτώσεων της συντριπτικής πλειοψηφίας (αν όχι όλων) των εν λειτουργία αυτών επενδύσεων στις περιοχές εγκατάστασής τους, με βάση τη μέχρι σήμερα εμπειρία. Στην πραγματικότητα τέτοιες επιπτώσεις δεν υπάρχουν.
5. Η εθνική νομοθεσία προβλέπει συγκεκριμένες μελέτες και διαδικασίες κατά τις οποίες μια περιοχή μπορεί να οριστεί ως περιοχή Απολύτου Προστασίας της Φύσης ή Προστασίας της

¹ EU Guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation, EC, October 2010

Φύσης εάν πράγματι πληροί τα σχετικά κριτήρια. Οι περιοχές αυτές είναι ζώνες αποκλεισμού για αιολικά πάρκα, όπως και για όλες σχεδόν τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Εάν επομένως η Πολιτεία κρίνει ότι μια περιοχή πρέπει να προστατευθεί, τότε έχει τα μέσα να το πράξει. Δεν είναι όμως λογικό να επιδιώκεται η a priori «προστασία» μιας περιοχής αποκλειστικά από αιολικά πάρκα και την ίδια στιγμή να επιτρέπονται οι άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της δόμησης.

ΣΤ] Αναποτελεσματικές διαδικασίες αδειοδότησης

Δυστυχώς πρόκειται για μακροχρόνιο πρόβλημα: Οι ακολουθούμενες διαδικασίες δεν είναι αποτελεσματικές γεγονός που οδηγεί σε καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων από τη διοίκηση για την πραγματοποίηση μιας επένδυσης. Σημαντικά προβλήματα είναι:

- πολλές υπηρεσίες γνωμοδοτούν για μια επένδυση περισσότερες από μία φορές, σε διάφορες φάσεις της πορείας ανάπτυξης της έως την έναρξη υλοποίησής της,
- δεν υπάρχει πάντα κοινή στάση και ερμηνεία της νομοθεσίας από τις διάφορες περιφερειακές υπηρεσίες.

Διαδικασίες ενημέρωσης και εκπαίδευσης των δημοσίων λειτουργών από τις κεντρικές υπηρεσίες θα βοηθούσαν προς την θετική κατεύθυνση αυτή.

Ζ] Ενημέρωση και επικοινωνία

Η σχέση της αιολικής ενέργειας με τις τοπικές κοινωνίες είναι σημαντική για την προστασία του περιβάλλοντος, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την ανάπτυξη. Επομένως, η Πολιτεία έχει ισχυρό ενδιαφέρον για την ομαλή εξέλιξη της σχέσης αυτής. Δυστυχώς, η έλλειψη αντικειμενικής ενημέρωσης και η, σε αρκετές περιπτώσεις, απουσία συνθηκών ψύχραιμου και δημοκρατικού διαλόγου δηλητηριάζει τη σχέση αυτή.

Η Κυβέρνηση θα όφειλε να αναλάβει μια εκτενή ενημερωτική καμπάνια σε όλη την Ελλάδα και με αξιοποίηση, μεταξύ άλλων, των τοπικών μέσων ενημέρωσης με σκοπό να τοποθετήσει τα σχετικά θέματα στην ορθή επιστημονική τους βάση.

Στο σημείο αυτό όμως είναι σημαντικός και ο ρόλος της Νέας Δημοκρατίας. Διότι είναι ένα από τα λίγα πεδία όπου η Αξιωματική Αντιπολίτευση μπορεί να παράγει η ίδια συγκεκριμένο πολιτικό αποτέλεσμα και να μην περιοριστεί μόνο στον έλεγχο της Κυβέρνησης.

Συγκεκριμένα, **χρειάζονται δημόσιες τοποθετήσεις υμών, των Βουλευτών και των στελεχών της ΝΔ** για την ανάγκη προώθησης της αιολικής ενέργειας. Τέτοιες δηλώσεις από το κόμμα της ΝΔ μπορεί να απαντήσουν στην πράξη στην αρνητική προπαγάνδα που αντιμετωπίζει ο κλάδος μας και τις αρνητικές συνδηλώσεις που εμπεριέχουν όροι όπως «ΒΑΠΕ».